

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра українознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету
Іван КАРПЕНКО

“ 30 ” серпня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
«Волонтерська діяльність: особливості великих і малих міст»

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 031 Гуманітарні науки

спеціальність: 034 Культурологія

освітня програма: «Урбаністичні студії»

вид дисципліни: за вибором

факультет: філософський

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету

“21” червня 2024 року, протокол №11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Вікторія НЕСТЕРЕНКО, кандидат історичних наук, старший викладач.

Програму схвалено на засіданні кафедри українознавства

Протокол від “20” червня 2024 року № 12

Завідувач кафедри українознавства

Наталія АКСЬОНОВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

«Урбаністичні студії»

Гарант освітньо-професійної програми

Дмитро ЧОРНИЙ

Програму погоджено методичною комісією філософського факультету

Протокол від “19” червня 2024 року № 10

Голова методичної комісії
філософського факультету

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Волонтерська діяльність: особливості великих і малих міст» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавр за спеціальністю 034 «Культурологія», освітня програма «Урбаністичні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – сформувати у здобувачів необхідні компетенції з грантрайтингу у та навички для їх використання у професійній діяльності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни.

Здобувачі повинні набути компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 3. Здатність застосовувати знання на практиці;

ЗК 7. Здатність працювати автономно;

ЗК 9. Здатність спілкуватись державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 10. Здатність спілкуватись професійною мовою для розв’язання практичних професійних завдань.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні та наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 1. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

ФК 2. Здатність обґрунтовувати рішення щодо врегулювання відносин у сфері культури на основі розуміння специфіки соціокультурних процесів.

ФК 3. Здатність брати участь у формування культурної політики міст у сучасних швидкоплинних умовах.

ФК 6. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства.

ФК 10. Мати навички самостійної роботи з культурними феноменами культури та культурними інституціями, з дослідницькою літературою.

ФК 11. Мати навички зі створення і менеджменту проектів у міському середовищі. ФК

12. Мати навички виконання дослідницьких робіт з культурології, теорії, історії та антропології міст і міського простору, написання аналітичних текстів з урбаністичних проблем.

ФК 14. Мати навички викладацької і педагогічної роботи, методики викладання культурологічних дисциплін.

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	
Семестр	
1-й	
Лекції	
24 год.	
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	
Лабораторні заняття	
-	
Самостійна робота	
72 год.	
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі повинні демонструвати такі результати навчання:

Матриця відповідності освітнього компонента **ВБ 15. «Грантрайтинг»**, методів навчання та форм оцінювання, які використовуються, програмним результатам навчання, визначеним освітньо-професійною програмою «Урбаністичні студії».

Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
---------------------	-----------------	------------------

ПРН 2. Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їхню аргументацію.	Пояснювальноілюстративний, пояснювальнорецептивний, репродуктивний, проблемний виклад, евристичний, проблемнопошуковий, дослідницький, метод оволодіння новими знаннями, методи стимулювання інтересу до навчання, методи контролю та корекції за ефективністю навчальнопізнавальної, а також методи дистанційного навчання та оцінювання на платформах Moodle, Zoom або Google Meet.	Підготовка відповідей за навчальними питаннями теми, усне опитування та навчальна дискусія; виконання тестових завдань; підготовка та захист доповідей, презентацій доповідей (в тому числі за результатами групової роботи), підготовка та захист есе, виконання, презентація та обговорення ситуаційних завдань, аналіз та обговорення кейсів, залікова робота.
ПРН 3. Вести публічну дискусію та підтримувати діалог з питань української		
культури з фахівцями та нефахівцями;		
ПРН 6. Мати навички з соціально-гуманітарних та інформаційних технологій в обсязі, необхідному для використання їх методів в обраній професії культуролога;		
ПРН 7. Демонструвати знання з основних теоретичних напрямків, шкіл, концепцій, теорій і філософії культури;		
ПРН 9. Демонструвати комплексне розуміння міської структури і пов'язаних із нею проблем місцевого самоврядування, міського адміністрування та планування, збереження міської історії та культури;		

ПРН 12. Уміти систематизувати та класифікувати знання з теорії та історії міського простору, писати культурологічні тексти;		
ПРН 13. Аналізувати ефективність культурних політик технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження.		
ПРН 14. Демонструвати здатність використовувати професійнопрофільовані знання, уміння й навички в галузі культурологічних дисциплін для дослідження та прогнозування розвитку суспільних явищ і процесів		

2. Тематичний план навчальної дисципліни Розділ

1. Підготовка до написання грантів.

Тема 1. Вступ. Особливості грантової діяльності в Україні.

Предмет і завдання курсу. Література до курсу. Визначення понять міський простір, проєкт, грант, фандрайзингова стратегія. Структура гранту, приклади реалізованих проєктів. Гранти для соціальних проєктів, досліджень, бізнес-проєктів.

Тема 2. Грантові донори: фонди, діяльність яких поширюється на територію України.

Перелік основних зарубіжних та вітчизняних фондів. Класифікація проєктів. Популярні тематики для подачі грантів. Ресурси для пошуку грантів.

Тема 3. Підготовка до подачі гранту.

Як визначити, чи готова організація для гранту. Створення фандрайзингової стратегії та визначення місця грантового фінансування.

Тема 4. Пошук гранту, що задовольняє потреби організації.

Основні типи грантів. Підготовка бюджету для гранту. Поняття співфінансування. Пошук партнерів для реалізації проєкту.

Тема 5. Пошук альтернативних джерел для фінансування.

Пошук меценатів, формування сталого партнерства. Приклади успішних фандрайзингових стратегій. Краудфандинг як доповнення гранту.

Тема 6. Комунікаційні стратегії, що супроводжують грантову діяльність.

Ведення соціальних мереж. Джерела комунікації із поточними партнерами. Налагодження зв'язків із медіа. Комунікація із клієнтами проєкту.

Розділ 2. Етапи грантової діяльності.

Тема 1. Особливості комунікації з грантодавцем.

Важливість комунікації до / під час конкурсного етапу. Грантодавець як союзник під час впровадження проєкту. Стабільне партнерство із благодійними фондами.

Тема 2. Складання грантової заявки.

Метод «дерево проблем – дерево рішень». Як запевнити грантодавця, що ви розбираєтесь у темі.

Тема 3. Поняття ризик.

Методи виявлення ризиків проєкту. Яким чином врахувати ризики при створенні грантової заявки.

Тема 4. Грантова звітність.

Поняття аудиту. Основні документи, які потрібно готувати для звіту. Що робити, якщо проєкт реалізований лише частково.

Тема 5. Проведення тендеру та інша супровідна діяльність.

Етапи проведення тендеру. Система «Прозорро» Яким чином правильно проводити тендер та звітувати щодо нього.

Тема 6. Написання грантів як частина професійної діяльності.

Професія «грантрайтер». Яке місце подібна діяльність займає у структурі організації. Як навчитись писати гранти.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	У тому числі					Усього	у тому числі				
		Л	П	Л	і	С.р.		л	П	лаб	інд	С.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Підготовка до написання грантів.												
Тема 1. Вступ. Особливості грантової діяльності в Україні.		2	2			6						
Тема 2. Грантові донори: фонди, діяльність яких поширюється на територію України.		2	2			6						
Тема 3. Підготовка до подачі гранту.		2	2			6						

Тема 4. Пошук гранту, що задовольняє потреби організації.		2	2		6						
Тема 5. Пошук альтернативних джерел для фінансування.		2	2		6						
Тема 6. Комунікаційні стратегії, що супроводжують грантову діяльність.		2	2		6						
Разом за розділом 1	60	12	12		36						
Розділ 2. Етапи грантової діяльності.											
Тема 1. Особливості комунікації з грантодавцем.		2	2		6						
Тема 2. Складання грантової заявки.		2	2		6						
Тема 3. Поняття ризик.		2	2		6						
Тема 4. Грантова звітність.		2	2		6						
Тема 5. Проведення тендеру та інша супровідна діяльність.		2	2		6						
Тема 6. Написання грантів як частина професійної діяльності.		2	2		6						
Разом за розділом 2	60	12	12		36						
<i>Усього годин</i>	120	24	24		72						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	Заочне
1	Українські проекти, що реалізовані за рахунок грантів.	2	
2	Аналіз донорів, що доступні для українських організацій.	2	
3	Створення бюджету проекту.	2	
4	Подання грантової заявки 1.	2	
5	Створення комунікаційної стратегії проекту.	2	
6	Розробка стратегії краудфандингу.	2	
7	Подання грантової заявки 2.	2	
8	Робота з документами щодо звітування по гранту.	2	
	Разом	16	

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1. Вступ. Особливості грантової діяльності в Україні. Завдання: Ознайомлення з ресурсами, де розміщується інформація щодо грантів.	6
2	Тема 2. Грантові донори: фонди, діяльність яких поширюється на територію України. Завдання: складіть перелік грантів, що стосуються обраної вами галузі.	6
3	Тема 3. Підготовка до подачі гранту. Завдання: Проаналізуйте етапи втілення проекту, реалізованого на грантові кошти.	6
4	Тема 4. Пошук гранту, що задовольняє потреби організації. Завдання: Розробіть план реалізації своєї ідеї.	6
5	Тема 5. Пошук альтернативних джерел для фінансування. Завдання: складіть перелік альтернативних джерел фінансування.	6
6	Тема 6. Комунікаційні стратегії, що супроводжують грантову діяльність.	6
	Завдання: Розробка контент-плану щодо інформування про ваш проект.	
7	Тема 1. Особливості комунікації з грантодавцем. Завдання: Скласти принципи комунікації з обраним грантодавцем.	6
8	Тема 2. Складання грантової заявки. Завдання: Підготуйте бюджет проекту.	6
9	Тема 3. Поняття ризик. Завдання: Провести SWOT-аналіз проекту.	6

10	Тема 4. Грантова звітність. Завдання: Знайдіть проєкт, підготовлений на гроші УКФ, та проаналізуйте його комунікаційну стратегію.	6
11	Тема 5. Проведення тендеру та інша супровідна діяльність. Завдання: Проаналізуйте мінімум 5 ризиків, що загрожують проєкту, що подається на тендер.	6
12	Тема 6. Написання грантів як частина професійної діяльності. Завдання: Проаналізуйте, чи може грантова діяльність стати частиною вашої роботи.	6
Всього		72

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені.

7. Методи навчання

Під час навчання використовуються наступні методи: підготовка до вивчення нового матеріалу, вивчення нового матеріалу, закріплення вправ, індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні, стимулювання та релаксації.

За умови переходу на дистанційне навчання лекції будуть проводитись на платформі Google meet.

8. Методи контролю

Усне опитування, поточне тестування, оцінювання виконаних завдань, залік (тестові завдання).

Критерії оцінювання поточної успішності:

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал

26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Здобувач освіти не допускається до сесії, якщо він не набрав впродовж семестру 10 балів.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Залік	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3	T4	T5	T6					
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	задовільно
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	незадовільно

9. Рекомендована література Основна література

1. Євдокимова І. А. Соціальне проектування та фандрайзинг у соціальній роботі : навчально-методичні матеріали для студентів / І. А. Євдокимова. – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011 . – 47 с.
2. Довгань Л. Є. Стратегічне управління : навчальний посібник для вузів / Людмила Євгенівна Довгань, Юрій Васильович Каракай, Ліна Петрівна Артеменко . – 2-ге вид . – Київ : ЦУЛ, 2011 . – 439 с.
3. Краплич Р. Основи життєздатності неприбуткових організацій і мобілізація громади. Посібник для осередків громадської активності. – Рівне, 2008. – 120 с.
4. Марченко О. В., Сушко Д. О. Методичні рекомендації щодо участі у грантових програмах та конкурсах. – Дніпро, 2018. – 68 с.
5. Пуртов В. Ф. Менеджмент організацій : навчальний посібник. – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015 . – 151 с.
6. Tempel Eugene R., Seiler Timothy L., Burlingame Dwight F. Achieving Excellence in Fundraising.
4th Ed. — Jossey-Bass, 2018. — 581 p.

Допоміжна література

1. Посібник з фандрейзингу для бізнес-об'єднань : посібник / О. Я. Бабій. Київ, 2017 168 с.
URL: https://platforma-msb.org/wpcontent/uploads/2018/03/Fundraising_for_BMOs_Babij_2017.pdf

2. Грантрайтинг : методичні рекомендації для органів публічної влади щодо написання проектних заявок / [О.В. Кулініч, Д.С. Ткачов, С.Є. Ігнат'єв та ін.] ; за ред. О.В. Кулініча. Харків : Регіональний центр міжнародних проектів і програм, 2013. 78 с.
URL: <http://www.cultura.kh.ua/images/stories/document/grantraiting.pdf>
3. Основи грантрайтингу та управління проектами в публічній сфері : методичні рекомендації для органів влади та недержавних організацій / авт. кол.: В.В. Белявцева, А.І. Гнатенко, О.С. Зінченко та ін. ; за заг. ред. О.В. Кулініча. Харків: Золоті сторінки, 2017. 148 с. URL:
https://economy.cg.gov.ua/web_docs/966/2017/02/docs/Харківська%20ОДА.pdf
4. Розробка концептуальної ноти проекту : практичний посібник / Проект Європейського Союзу. Підтримка регіонального розвитку в Україні. URL:
http://surdp.eu/uploads/files/SURDP_Manuals/Project_Concept_Development_Manual_UA.pdf
5. Розробка повної форми заявки : практичний посібник / Проект Європейського Союзу. Підтримка регіонального розвитку в Україні. URL:
http://surdp.eu/uploads/files/SURDP_Manuals/Project_Concept_Development_Manual_UA.pdf
6. Campbell B. Listening to your donors: the nonprofit's practical guide to designing and conducting surveys that improve communication with donors, refine marketing methods, make fundraising appeals more effective, increase your income. – San Francisco; Washington; London : Jossey-Bass, 2000 . – 214 с.
7. Bennett Roger. Nonprofit Marketing and Fundraising: A Research Overview. - Routledge, 2018. — 116 p.
8. Pettey J.G. (Ed.) Nonprofit Fundraising Strategy: A Guide to Ethical Decision Making and Regulation for Nonprofit Organizations by Janice Gow + Website. Wiley, 2013. — 460 p.
9. Harris Maxine, O'Leary Michael B. Lessons for Non-Profit and Start-Up Leaders: Tales from a Reluctant CEO. - Rowman & Littlefield Publishers, 2017. — 196 p.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.canactions.com/> Canactions
2. <https://warm.if.ua/> Тепле місце
3. <https://biggggidea.com> Краудфандинг
4. <https://www.indiegogo.com/> Indiegogo
5. Gurt.org.ua